

A projekteredmény a használatbavétel után a szervezet napi működésének a része lesz, s teljesíti a stratégiában kijelölt feladatokat. A használatbavételt a működési próba és az utóelemzés követi. A projektzárás feladataiért rendszerint a projektvezető a felelős; a zárás az összefoglaló jelentés elkészítésével és a projektzáró értekezlettel fejeződik be. Végül a szerző áttekinti a projekt sikeres teljesítéséhez szükséges (technikai, jogi, vezetési) dokumentumokat, megjelölve azok célját, lényegét. Formai követelményeit és a köztük lévő összefüggéseket. Megismerjük a projektvezetést közvetlenül támogató számítógépes programcsomagok alkalmazásának lehetőségeit, alkalmazásuk szempontjait is. A szerző beszámol a projektvezetési ismeretek standardizálására irányuló törekvésekről, majd arról szól, hogy hogyan javítható a projektvezetési mesterség tudományos megalapozottsága.

A projektvezetés eszköztárának sikeres gyakorlati alkalmazását és annak elméleti-módszertani lapjait – a szerző saját kutatási eredményeinek a felhasználásával – bemutató könyvet Fogalomtár és Irodalomjegyzék egészíti ki.

R. I.

Vigvári András

PÉNZÜGY/ RENDSZER/TAN

KJK-KERSZÖV

Jogi és Üzleti Kiadó Kft.,
Budapest, 2004. 336 p.

A közgazdaságtudományok közé tartozó pénzügytan a pénz-ügyi rendszerek működését és azoknak a gazdaságra gyakorolt hatásait vizsgálja. A pénzügyi rendszer fejlődésével foglalkozó pénzügy-

tan az egyik legdinamikusabban korszerűsödő tudományág; jelentős helyet foglal el a felsőoktatásban is. A gazdaság részét képező pénzügyi rendszer kialakulása hosszú fejlődési folyamat eredménye, hatással van a többi társadalmi alrendszerre (politika, kultúra, technológia) is. Funkciói sokfélék: a gazdaság pénzellátásának a biztosítása, a megtakarításoknak a beruházókhoz történő továbbítása, a bizonytalanságok és a kockázatok kezelése, gazdaságpolitikai funkciók stb. A könyv szerzője átfogó ismereteket kíván nyújtani a mai gazdaságban központi szerepet betöltő pénzügyi rendszer folyamatairól, szereplőiről, a monetáris és fiskális rendszer működéséről, az információ jelentőségéről stb. Rámutat arra, hogy a rendszerelméleti megközelítés szorosan kapcsolódik a történeti tárgyalásmódhoz, mert a pénzügyi rendszer is folyamatosan változik. Az újszerű tárgyalásmódban közreadott ismeretek elsősorban az egyetemi oktatásban résztvevők számára készültek; a közgazdaságtant tanulókon kívül a könyv a mérnök, a jogász, a történész hallgatók és a pénzügyek iránt érdeklődő olvasók számára egyaránt ajánlható. A leírtak jobb megértését ábrák és táblázatok, illusztrációk és mátrixok stb. segítik.

A pénz fogalmának meghatározása során kifejti a szerző, hogy a pénz társadalmi intézmény s ezért a társadalom fejlődésével a pénz, a pénzügyi rendszer is változik. Megjelenése, működése szorosan összefügg a gazdasági fejlődéssel, azzal együtt a pénz funkciói is fejlődtek. Alapvető funkciói: a gazdasági elszámolások, a különféle gazdasági tranzakciók lebonyolításának az eszköze és a vagyontartás egyik eszköze is. Az ún. világpénz nem önálló funkció, hanem arra utal, hogy egyes pénzek, pénzügyi rendszerek lokálisan, mások globálisan is

betölthetik a pénzfunkciókat. A pénzügyi jog szerint a pénzügyi rendszer az állam pénzforgalmának törvényes formája; a törvényes fizetőeszköz elfogadását az állam szavatolja. Kibocsátása állami monopólium. A pénzügyi rendszer fogalmába így az állami szabályozás is beletartozik.

Az aranyak a pénzfunkciókból történő kiszorulása (demonetizálódása) összefüggött a tőkés piacgazdaság vegyes gazdasággá való átalakulásával. Nyilvánvalóvá vált, hogy egy belső értékkel nem rendelkező dolog (papírpénz) is betöltheti a pénz funkcióit. A továbbiakban megismerjük a mai pénzügyi rendszereket (a bankszektor által biztosított hitelpénzügyi rendszer), a pénz és a bizalom összefüggését, a pénznek a reálgazdaságra gyakorolt hatását, az infláció és a defláció lényegét, a pénzmennyiség és az infláció közti kapcsolatot, majd a szerző foglalkozik a pénz várható jövőjével, a nemzetközi fizetési forgalom felgyorsulásával is.

A monetáris rendszer a gazdaság vérkeringésének is nevezhető. Intézményrendszere a két-szintű bankrendszer, amelynek felső szintjét a monetáris hatóság képezi, alsó szintjén pedig a kereskedelmi vagy betéti bankok és a nem monetáris pénzintézetek vannak. Megismerjük ezek funkcióit és feladatait, majd a pénzügyi bankműveletekről, a monetáris politika cél- és eszközrendszeréről, a jegybanki (személyi, működési, pénzügyi) függetlenségről olvashatunk a könyvben. Ismertést kapunk a magyar belföldi fizetési rendszer főbb jellemzőiről is.

A pénzügyi piacok rendszere meghatározza a hitelek mennyiségét, a kamatlábat és az értékpapírok árfolyamát. A szerző bemutatja működését, a tökéletes piac modelljét, a hatékony piac fogal-

mát, a pénz- és a tőkepiac közötti különbséget (rövid- és hosszúlejáratú hitel), valamint a fejlődését kiváltó tényezőket. A fiskális rendszer állami pénzalapok összefüggő halmaza; kiemelt szerepe van benne a költségvetésnek. A különböző szintű kormányzatok vagyona alkotja az államháztartás rendszerét. Szó van itt a különböző kormányzati funkciók finanszírozásáról; a fiskális rendszer intézményrendszeréről, bevételeiről, köztük az adózásnak a gazdasági folyamatokra gyakorolt hatásáról, az egyensúlyi és a korrekciós hatásokról, a vámok és a vámpolitika szerepéről. Nemzetközi kitekintést találunk a könyvben a globalizálódó világ adózási kérdéseiről és a fiskális politika finanszírozási hatásainak elemzési szempontjairól, köztük a deficit finanszírozásának és az államadósságnak a kérdéséről. Megvilágításra kerülnek a költségvetésen kívüli pénzalapok (társadalombiztosítás, helyi önkormányzatok) finanszírozási jellemzői, a helyi kormányzatok sajátosságai is.

A pénz kialakulásával egyidőben a pénzügyi ellenőrzés is megjelenik, a pénzügyi rendszer zavartalan működéséhez hozzátartozik a pénzügyi fegyelem. A pénzügyi ellenőrzés a gazdaságban rejlő bizonytalanságok eszközeként össze-

tetten (az alkalmazott technika, az ellenőrzés szemlélete, a tevékenység eredményét felhasználó érdekhordozók szerinti csoportosításban) fejt ki funkcióit. Megismerjük a pénzügyi ellenőrzés típusait, rendszerét és szerepét a pénzügyi rendszerben, majd ez utóbbinak a gazdasággal való összefüggéseiről olvashatunk (devizagazdálkodás, fizetési mérleg, árfolyam, konvertibilitás stb.). A gazdasági nyitottság és pénzügyi rendszer című fejezetben a szerző a nemzetközi fizetési mérleg, a devizagazdálkodási típusok, a konvertibilitás, a devizaárfolyamok, a valutaparitás, a devizapiacok, a nemzetközi fizetési rendszerek, az országhoz tartozó tudnivalóiról számol be.

A nemzetközi pénzügyi rendszer fejlődéséről (táblázat kíséretében), a belföldi aranyalapú pénzrendszereken alapuló aranystandard nemzetközi pénzügyi rendszerről, a nemzetközi pénzügyi rendszernek a globalizáció korában kialakult szakaszáról szintén képet kapunk a könyvben. Szó van itt a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank (IBRD) szervezetéről, az Európai Unió pénzügyi rendszerének sajátosságairól. Az utóbbival kapcsolatban megismerjük a közös pénz bevezetésének a történetét, előnyeit, a Maastrichti Szerződés és a Gazdasági és Monetáris

Unió (EMU) idevonatkozó rendelkezéseit. Az Európai Unió fiskális rendszere ismertetésénél bemutatásra kerül a közös költségvetés kialakulásának folyamata, annak működése is, majd a szerző a pénzügyi stabilitás jelentőségét s ezen belül a globális szabályozás és felügyelet kísérleteit világítja meg.

Áttekintést kapunk a közgazdaságtudományok rendszerében fontos és sajátos helyet elfoglaló pénzügytan fejlődésére ható tényezőkről a kialakulásától a globalizált világban, a monetáris gazdaságtanban betöltött szerepéig. A szerző beszámol a pénzügyi rendszer és a gazdasági növekedés összefüggéseiről, a tőkepiaci és finanszírozási döntések elméleteiről és az Angliában száz évvel ezelőtti pénzelméleti vita során kialakult véleményekről. Végül a könyv utolsó (10.) fejezete a rendszerek típusairól, az információnak a pénzügyi rendszerben betöltött fontosságáról, a pénzügyi egyensúly meghatározásairól, a pénzügyi folyamatok bizonytalanságairól és kockázatáról szól.

Valamennyi fejezet végén a kulcsfogalmak felsorolását találjuk, amelyeket az ellenőrző- és vitakérdések, internetes feladatok és irodalomjegyzék követnek

Rubóczky István